

Valtuutettu Aleksi Suron ym. valtuutettujen aloite toisen asteen opintojen maksuttomuudesta

Kaupunginvaltuusto 22.04.2024 § 35

Valtuutettu Aleksi Suro jätti seuraavan aloitteen:

Orpon hallitus päätti viime viikon kehysriihessä useista merkittävistä suomalaisen hyvinvointivaltion heikennyksistä. Erityisen haitallinen leikkaus on koulutuksen järjestäjäkin koskettava päätös rajoittaa toisen asteen opiskelijoiden maksuttomia oppimateriaaleja ja ylioppilastutkimaksuja sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta.

Maan hallitus päätti siis toisin sanoen romuttaa maksuttoman ja yhdenvertaisen mahdollisuuden suorittaa toisen asteen koulutus. Toimenpiteellä tavoitellaan vain noin 12 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtakunnallisesti, mutta toteutuessaan se lisää nuorten ja perheiden eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan maksuttomien oppimateriaalien tarjoaminen on lisännyt lukiokoulutukseen hakeutumista erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden vanhemmista kumpikaan ei ole korkeakoulutettu, vähintään toinen vanhemmista on työtön tai joiden äidinkieli ei ole suomi. Toiseen asteen tutkinnon suorittamisella on myös selvä vaikutus myöhempään sijoittumiseen työmarkkinoilla. Hallituksen esitys kohdistuu siis nimenomaisesti jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin nuoriin ja perheisiin lisäten eriarvoisuutta kaikkialla Suomessa. Päätetyllä koulutusleikkauksella saavutettiin vain minimaalista julkisen talouden säästöä ja se lisäisi nuorten eriarvoisuutta sekä kaventaisi vähintään osan nuorista tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Lisäksi säästötoimi on Raision näkökulmasta toteuttamiskelvoton. Esimerkiksi oppikirjojen, erilaisten opetusvälineiden ja tietokoneiden kerääminen pois opiskelijoilta sekä e-kirjalisenssien katkaiseminen kesken kolmatta opiskeluvuotta ja toisen asteen päättäviä loppurutistuksia on sekä arkijärjen vastaista että erittäin haastavaa toteuttaa. Se myös lisäisi jo entisestään kuormittuneen opetushenkilöstön työkuormaa. Pahimmassa tapauksessa oppimateriaalien maksullisuudella olisi myös vaikutusta opinnoissa menestymiseen ja tutkinnon valmistumiseen aikataulussa. Myös siihen mennessä suoritettujen toisen asteen maksuttomat opinnot osin vesittyisivät, kun tuttuja opetusvälineitä ja oppimateriaaleja ei olisi käytettävissä enää oppinäytetöissä, harjoittelussa tai ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessa. Vaihtoehtoisesti lukuisten pienten laskujen ym. maksujen laskuttaminen nuorilta opiskelijoilta aiheuttaa lisää hallintotaakkaa sekä kuluja kunnille. Raision osalta tällä sopeutustoimella saavutettu säästö olisi kokonaisuudessaan laskelmiemme mukaan noin 50 000 € (VM:n arvioima säästö 214,5 €/opiskelija/vuosi * valmistuneet 2023).

Tavoiteltujen säästöjen toteuttamista Raisiossa mutkistaa myös se, että Raseko on kuuden eri kunnan omistama koulutuskuntayhtymä, joka tarjoaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Tästä syystä myös yhdenvertaisuus eri kunnissa asuvien opiskelijoiden välillä on jatkossakin varmistettava.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että:

- 1) Raisiossa edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla

ja

- 2) Raisio päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

Raisiossa 22.4.2024

SDP:n valtuustoryhmä, Vihreiden valtuustoryhmä, Vasemmistoliiton valtuustoryhmä + muut

Aleksi Suro	Jarmo Rosama
Kimmo Kosonen	Anneli Kivijärvi
Annika Ollila	Ari Korhonen
Niina Äikäs	Niko Dahgren
Juha Hellstén	Janne Laulumaa
Emma Lindqvist	Juha Jormanainen
Eveliina Tyyskänen	Aarre Lehtonen
Jani Suominen	Jonna Mero
Saila Rintee	Niko Toivonen
Ella Mylly	Helinä Aaltonen
Jari Pulkkinen	Aija Salerto
Veli-Matti Salminen	

Päätös Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 06.05.2024 § 168

Esittelijä Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen sivistyslautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Sivistyslautakunta 30.10.2024
479/12.00.00/2024

Valmistelija: sivistysjohtaja Leena Laakso, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Valtuutettu Aleksi Suron ym. valtuutettujen aloite toisen asteen opintojen maksuttomuudesta ei ole enää tässä vaiheessa ajankohtainen, koska hallitus on luopunut toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamisesta. Osana julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2025–28 valtioneuvosto päätti oppivelvollisuuden maksuttomuuden rajaamisesta 18 ikävuoteen. Hallitus luopui toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamisesta budjettiriihessään 3.9.2024. Toisen asteen maksuttomuus toteutuu siis jatkossa samalla tavalla kuin aikaisemminkin. Hallitus on löytänyt maksuttoman toisen asteen suuruiset säästöt toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta.

Ensimmäisen ammatillisen tutkinnon tai lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaminen on opiskelijalle maksutonta enintään sen kalenterivuoden loppuun, jona opiskelija täyttää 20 vuotta.

Jos opiskelija suorittaa ns. kaksoistutkintoa (ammatillinen tutkinto ja ylioppilastutkinto) oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyy silloin, kun opiskelija on suorittanut sekä ammatillisen tutkinnon että ylioppilastutkinnon.

Opiskelija voi hakea maksuttomuuden pidentämistä, jos opinnot ovat hidastuneet perustellun syyn takia. Perusteltu syy voi olla esimerkiksi opiskelijan oppimisvaikeudet tai sairaus. Maksuttomuuden pidentämisen perusteena voi olla myös, että opiskelija on osallistunut valmentavaan koulutukseen. Opiskelualan vaihto sellaisenaan ei pidennä maksuttomuutta. Opiskelija tekee hakemuksen maksuttomuuden pidentämisestä sille koulutuksen järjestäjälle, jossa hän opiskelee. Koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen maksuttomuuden pidentämisestä ja kirjaa sen opiskelijahallintojärjestelmään.

Koulutuksen järjestäjän järjestämä opetus ja ohjaus on opiskelijalle maksutonta. Näiden lisäksi oppivelvollisuuden laajentuessa opiskelijalle maksuttomiksi tulivat

- opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit
- opintojen suorittamiseen tarvittava tietokone sekä mahdollinen laskin tai laskinlisenssi
- työvälineet, -asut ja -aineet, esimerkiksi turvavaatteet, suojavaatteet ja työkengät
- ammatillisessa koulutuksessa säädösperusteiset luvat ja pätevyudet kuten ajoluvat, hygieniapassi, kasvinsuojelututkinto ja vesityökortti sekä työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, kuten työturvallisuuskortti, ensiapukortti tai tulityökortti, jotka ovat välttämättömiä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksissa tai osaamistavoitteissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi
- ylioppilastutkinnon 5 ensimmäistä koetta, myös hylättyjen uusiminen
- vähintään seitsemän kilometrin koulumatkat ilman omavastuusuutta
- joissakin erityistapauksissa myös majoitus- ja matkustuskustannukset.

Koulutuksen järjestäjä voi tarjota opiskeluun tarvittavat materiaalit ja välineet opiskelijoiden henkilökohtaiseen käyttöön koko opintojen ajaksi tai niitä voi olla saatavilla oppilaitoksessa. Opiskelijoilla ei ole oikeutta saada materiaaleja ja välineitä itselleen lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen, ellei koulutuksen järjestäjä toisin päättä.

Koulutuksen järjestäjän on mahdollista periä kohtuullisia maksuja opintoja täydentävästä vapaaehtoisesta toiminnasta, kuten opintoretkestä, vierailuista tai tapahtumista. Maksullinen toiminta ei saa olla ainoa mahdollisuus kyseisen kurssin, opintojakson tai tutkinnon osan suorittamiseen, vaan koulutuksen järjestäjän tulee tarjota aina myös maksuton vaihtoehto.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten se hankkii ja tarjoaa materiaalit opiskelijoiden käyttöön. Oppimateriaalit voidaan tarjota joko perinteisinä

kirjoina tai digitaalisesti. Koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opetushenkilöstöä ennen oppimateriaalien sekä työvälineiden, -asujen ja -aineiden hankintaa.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Leena Laakso

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa valtuustoaloitteeseen edellä olevan vastauksen.

Päätös